

УДК 336.226.11

В.А. Ільяшенко

доктор наук з державного управління, професор
Класичний приватний університет

НАСЛІДКИ І ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Визначено характерні риси спрощеної системи оподаткування. Проаналізовано наслідки і проблеми застосування спрощеної системи оподаткування в Україні.

Ключові слова: податкова політика, спрощена система оподаткування, Податковий кодекс.

I. Вступ

За роки незалежності в Україні поступово відбувалось утвердження малого підприємництва, у сфері якого сьогодні зайнята значна частина працюючого населення. Позитивній динаміці його розвитку в докризовий період сприяли запровадження фіксованого податку і спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва, ряд норм регуляторної політики, реформування дозвільної системи тощо.

II. Постановка завдання

Мета статті – проаналізувати наслідки та проблеми застосування спрощеної системи оподаткування в Україні.

III. Результати

Першим виявом законодавчої ініціативи щодо покращення податкового середовища для суб'єктів малого бізнесу було ухвалення Закону України “Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України “Про прибутковий податок з громадян” від 13.02.1998 р. № 129/98-ВР, яким введено фіксований податок (для торговців на ринку).

Указ Президента України “Про державну підтримку малого підприємництва”, вийшов 12.05.1998 р., згідно з ним, підтримку підприємництва визнано одним із найважливіших завдань державної політики, а одним із напрямів такої підтримки названо запровадження спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. Характерно, що в Указі спрощену систему визнано пільговим оподаткуванням, яке передбачалося поширити лише на мікропідприємства – суб'єктів малого підприємництва із середньообліковою чисельністю працюючих за звітний період до десяти осіб включно і обсягом виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за рік не більше ніж 250 000 грн. Визначено й характерні риси спрощеної системи оподаткування:

- заміна сплати встановлених законодавством податків і обов'язкових платежів сплатою єдиного податку;
- сплата фізичними особами-підприємцями замість податків і обов'язкових пла-

тежів вартості патенту на зайняття певним видом діяльності;

- застосування спрощеної форми ведення документів бухгалтерського обліку та звітності.

У першій редакції спрощена система оподаткування, обліку та звітності була запроваджена Указом Президента України “Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності” від 03.07.1998 р. № 727/98, згідно з яким уже з 1 січня 1999 р. суб'єкти малого підприємництва здобули право перейти до її застосування. Остаточного вигляду вона набула в результаті змін, унесених Указом Президента України від 28.06.1999 р., що набрали чинності з 19 вересня 1999 р. [1, с. 39].

Зазначеним документом розширено сферу застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва порівняно з тим, як її було визначено в Указі від 12.05.1998 р. Зокрема, встановлено, що спрощена система оподаткування, обліку та звітності запроваджується для фізичних осіб-підприємців, у трудових відносинах з якими, включаючи членів їхніх сімей, протягом року перебуває не більше десяти осіб та обсяг виручки яких від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за рік не перевищує 500 тис. грн, та юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, у яких за рік середньооблікова кількість працюючих не перевищує 50 осіб, а обсяг виручки від реалізації продукції не перевищує 1 млн грн. Основні елементи єдиного податку для фізичних і юридичних осіб – суб'єктів спрощеної системи оподаткування подано в табл. 1. Зазначене свідчить про переваги спрощеної системи оподаткування для суб'єктів малого підприємництва й пояснює закономірне бажання зберегти її. Однак поряд із перевагами спрощена система оподаткування, обліку та звітності породила й численні недоліки і проблеми. Виокремимо ті з них, що впливають на підприємницьку діяльність, а також ті, що мають системні наслідки, тобто впливають на фискальну й економічну ефективність податкової системи, справедливість оподаткування, масштаби заниження податків та ухилення від їх сплати.

**Елементи механізму оподаткування єдиним податком юридичних та фізичних осіб
в Україні до 2011 р.**

Юридичні особи	Фізичні особи
<i>Об'єкт оподаткування</i>	
Сума виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – кошти, фактично отримані суб'єктом підприємницької діяльності на поточний рахунок або до каси за здійснення операцій з продажу	Розмір єдиного податку не залежить від обсягу отриманої виручки від реалізації товарів (робіт, послуг)
<i>Порядок установавання ставок податку</i>	
Розміри ставок установлено Указом Президента № 727/98 (зі змінами)	Розміри ставок єдиного податку встановлюються відповідною місцевою радою залежно від виду підприємницької діяльності
6% суми виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без урахування акцизного збору – у разі сплати ПДВ; 10% суми виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), за винятком акцизного збору, – у разі включення ПДВ до складу єдиного податку	У межах від 20 до 200 грн на місяць і збільшується на 50% за кожною особою в разі використання у підприємницькій діяльності найманої праці, включаючи членів сім'ї підприємця. Якщо підприємець здійснює декілька видів діяльності, для яких установлено різні ставки податку, податок сплачується за більшою ставкою
<i>Облік доходів і витрат</i>	
Зобов'язані вести Книгу обліку доходів і витрат, а також касову книгу	Зобов'язані вести спеціальну Книгу обліку доходів і витрат за ф. № 10. Суб'єкти підприємницької діяльності – фізичні особи – платники єдиного податку мають право не застосовувати електронні контрольні-касові апарати для проведення розрахунків зі споживачами
<i>Порядок і терміни сплати єдиного податку</i>	
Єдиний податок сплачується щомісяця не пізніше ніж 20 числа наступного місяця на окремий рахунок відділень Державного казначейства України і розподіляється: 20% – до державного бюджету; 23% – до місцевого бюджету; 42% – до Пенсійного фонду України; 11% – до Фонду соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; 4% – до Фонду соціального страхування на випадок безробіття	Єдиний податок сплачується щомісяця не пізніше ніж 20 числа наступного місяця на окремий рахунок відділень Державного казначейства України і розподіляється: 43% – до місцевого бюджету; 42% – до Пенсійного фонду України; 11% – до Фонду соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; 4% – до Фонду соціального страхування на випадок безробіття
<i>Порядок подання звітності</i>	
Щокварталу до 20 числа місяця, що настає за звітним (податковим) періодом, подаються розрахунок про сплату єдиного податку, а також копії платіжних доручень із позначкою банку про зарахування сум податку	Протягом року для платника встановлено звітні періоди, що дорівнюють кварталу. Протягом п'яти календарних днів після закінчення звітного періоду платник зобов'язаний подати до податкового органу за місцем свого знаходження (реєстрації) звіт на бланку встановленої форми
<i>Податки і збори, від сплати яких звільнені платники єдиного податку</i>	
Податок на прибуток підприємств. Плата (податок) за землю. ПДВ (крім випадків, коли юридична особа обрала спосіб оподаткування доходів єдиним податком за ставкою 6%). Збір за спеціальне використання природних ресурсів. Комунальний податок. Податок на промисел. Плата за патенти. Збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг. Збір до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення. Збір до Державного інноваційного фонду. Збір на обов'язкове соціальне страхування. Відрахування та збори на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування України. Збір на обов'язкове державне пенсійне страхування. Внески до Фонду України соціальною захисту інвалідів. Внески до Державного фонду сприяння зайнятості населення	Податок з доходів фізичних осіб (зі своїх доходів). Плата за землю. Плата за патенти. ПДВ (за власним бажанням можуть зареєструватись як платники ПДВ). Внески до Державного фонду сприяння зайнятості населення. Збір на обов'язкове соціальне страхування. Збір на обов'язкове державне пенсійне страхування. Суб'єкт підприємницької діяльності – фізична особа, яка сплачує єдиний податок, звільняється від обов'язку нарахування, відрахування й перерахування до державних цільових фондів зборів, пов'язаних із виплатою заробітної плати працівникам, які перебувають з ним у трудових відносинах, включаючи членів його сім'ї
<i>Спрощена система оподаткування не поширюється на:</i>	
<ul style="list-style-type: none"> – суб'єктів підприємницької діяльності, на яких поширюється дія Закону України "Про патентування деяких видів підприємницької діяльності" в частині придбання спеціального патенту; – довірчі товариства, страхові компанії, банки, інші фінансово-кредитні й небанківські фінансові установи; – суб'єктів підприємницької діяльності, у статутному фонді яких частки, що належать юридичним особам – учасникам і засновникам цих суб'єктів, які не є суб'єктами малого підприємництва, перевищують 25%; – фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи і здійснюють торгівлю лікєро-горілчаними й тютюновими виробами, пально-мастильними матеріалами; – спільну діяльність, визначену п. 7.7 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" 	
<i>Підстави для переходу на загальну систему оподаткування</i>	
Невиконання вимог, які дають підстави перебувати на спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності	Невиконання вимог, які дають підстави перебувати на спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності (перевищення граничного обсягу виручки за рік, чисельності працюючих тощо)

До першої групи проблем належать:

- звуження сфери застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності;
  - викривлення мотивації підприємницької діяльності, зокрема, незацікавленість суб'єктів господарювання у зміні свого статусу як суб'єктів, що мають право використовувати спрощену систему оподаткування, що гальмує їх розвиток і зростання обсягів діяльності, спричинює дроблення деяких середніх підприємств;
  - застосування різних спеціальних режимів оподаткування залежно від правової форми бізнесу (фізична чи юридична особа), що порушує свободу вибору цієї форми.
- Серед другої групи проблем основними є:
- викривлення пропорцій участі платників єдиного податку у формуванні місцевих бюджетів, Пенсійного й соціальних фондів;
  - перенесення податкового навантаження на суб'єктів господарювання, які використовують загальну систему оподаткування, та фізичних осіб – споживачів товарів і послуг;
  - посилення несправедливості в оподаткуванні, зумовлене тим, що підприємства, які на незначну суму перевищують кваліфікаційний поріг за масштабами діяльності, не мають права застосовувати спрощену систему оподаткування, через що несуть більший податковий тягар;
  - право суб'єктів оподаткування не реєструватися платниками ПДВ за умови обрання ставки єдиного податку 10% викривлює дію механізму непрямого оподаткування: поява в будь-якій точці ланцюга “виробництво – кінцеве споживання” неплатника ПДВ перериває ланцюжок податкових кредитів і веде до автоматичного зростання виробничих витрат не лише цих підприємств, а й усіх тих, які йдуть за ними, що призводить до зростання цін і посилення податкового навантаження на кінцевих споживачів;
  - використання суб'єктів малого підприємництва – платників єдиного податку у схемах мінімізації податкових зобов'язань підприємств, які працюють у загальному режимі оподаткування;
  - використання спрощеної системи оподаткування в надприбуткових видах діяльності, що призводить до необґрунтованого збагачення окремих осіб і недоотримання державою належних їй платежів [2, с. 233].

Проаналізуємо основні з цих проблемних аспектів.

Звуження сфери застосування спрощеної системи оподаткування. Починаючи з 1999 р., коли було запроваджено спрощену систему оподаткування, індекс споживчих цін зріс більше, ніж у чотири рази (4,269), мінімальна заробітна плата – у 12,7 рази. Оскільки граничний обсяг виручки, який дає пра-

во на застосування спрощеної системи оподаткування, за цей період не переглядався, його реальний рівень знецінився. Порівняймо, для прикладу, такі цифри: частка річної заробітної плати десяти найманих працівників, що отримують заробітну плату на рівні мінімальної, у граничному обсязі виручки для фізичних осіб – підприємців на 01.01.1999 р становила 1,78%, на 01.01.2012 р – 22,58%.

Це, з одного боку, звужувало сферу застосування спрощеної системи оподаткування, з іншого боку, спонукало до масового заниження (приховування) реальних оборотів для того, щоб мати змогу застосовувати спрощену систему оподаткування (перехід на загальну систему оподаткування міг би призвести до збитковості певної частини представників малого бізнесу).

Іншою проблемою, безпосередньо пов'язаною з попередньою, є незацікавленість суб'єктів господарювання у зростанні обсягів виручки, що гальмує їх розвиток, спричинює дроблення деяких середніх підприємств. Саме дробленням підприємств і заниженням обсягів їхньої виручки можна пояснити низькі показники фактичного середнього обсягу виручки на одну фізичну особу-підприємця (118,7 тис. грн у 2012 р.) і на юридичну особу-підприємця (113,0 тис. грн). Отже, спрощена система оподаткування дестимулює формування на базі малого бізнесу середнього.

Застосування різних спеціальних режимів оподаткування залежно від правової форми бізнесу (фізична чи юридична особа), наслідком якого є різний рівень податкового навантаження на суб'єктів спрощеної системи оподаткування юридичних і фізичних осіб, порушує свободу вибору цієї форми.

Викривлення пропорцій участі платників єдиного податку у формуванні місцевих бюджетів, Пенсійного й соціальних фондів. Незважаючи на зростання надходжень єдиного податку до зведеного бюджету протягом 1999–2012 рр. із 11,7 млн грн до 1,9 млрд грн, тобто в 162,4 рази, унаслідок низьких ставок податку та його перерахування до бюджетної системи лише в обсязі 43% його роль у формуванні доходів зведеного бюджету є незначною. Загалом сектор економіки, де працює понад 10% працездатного населення, у 2007–2012 рр. формував лише 0,81–1,40% податкових надходжень до зведеного бюджету і 2,81–4,91% податкових надходжень до місцевих бюджетів (табл. 2).

Зазначимо також, що фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які застосовували спрощену систему оподаткування, до середини 2006 р. сплачували до Пенсійного фонду України 42% єдиного податку, тобто від 8,4 до 84 грн, а за кожного найманого працівника – від 4,2 до 42 грн. Лише з середини 2006 р. вони почали доплачувати за найманих працівників внески до розміру мінімального внеску, а з 2012 р. – сплачувати внески за себе в розмірі, не менше мінімального.

Надходження єдиного податку в Україні у 2007–2012 рр.

Показник	Роки					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Сума надходжень, млрд грн	1,37	1,35	1,59	1,85	1,77	1,90
Частка податку в податкових надходженнях до зведеного бюджету, %	1,40	1,07	0,99	0,81	0,85	0,81
Частка податку в податкових надходженнях до місцевих бюджетів, %	4,91	4,37	3,57	3,12	2,99	2,81
Частка податку у ВВП, %	0,31	0,25	0,22	0,20	0,19	0,17
Податкові надходження до зведеного бюджету, млрд грн	98,07	125,74	161,26	227,16	208,08	234,45
Податкові надходження до місцевих бюджетів, млрд грн	27,89	30,91	44,59	59,28	59,16	67,57
ВВП у фактичних цінах, млрд грн	441,45	544,15	720,73	948,06	913,35	1094,60

Джерело: за даними звітів Державної казначейської служби України.

Не більші внески до Пенсійного фонду сплачували і юридичні особи. Навіть у 2006 р. середньомісячні надходження до Фонду в розрахунку на одного найманого працівника в юридичної особи – платника єдиного податку становили 57,6 грн або були в 3,2 раза меншими, ніж за загальною системою сплати страхових внесків [3, с. 34].

Перенесення податкового навантаження на суб'єктів господарювання, які використовують загальну систему оподаткування, та фізичних осіб – споживачів товарів і послуг. Наведені вище розрахунки показують різницю в податковому навантаженні на суб'єктів спрощеної системи оподаткування й суб'єктів підприємницької діяльності, що працюють на загальних засадах. Ця різниця, особливо велика до 2008 р., породжує численні викривлення в оподаткуванні як малого, так і великого бізнесу. Для малого бізнесу вона є стимулом залишатися в межах спрощеної системи оподаткування, внаслідок чого, як уже зазначалося, перешкоджає перетворенню малого бізнесу на середній, для великого бізнесу є стимулом у використанні платників єдиного податку в схемах мінімізації своїх податкових зобов'язань.

Мінімізація оподаткування. Найпоширенішими схемами мінімізації податкових платежів із використанням платників єдиного податку є такі:

- дроблення великої компанії на низку малих підприємств – суб'єктів спрощеної системи оподаткування. Сума єдиних податків, сплачених усіма такими суб'єктами, є значно меншою, ніж сума податків, яку довелося б сплатити компанії, якби вона провадила діяльність на загальних умовах оподаткування;
- реалізація платником єдиного податку підприємствам, що перебувають на загальній системі оподаткування учасником єдиної схеми мінімізації податків – товарів за завищеними цінами для штучного збільшення витрат (відповідно, зменшення оподаткованого прибутку) і нарахування ПДВ (для цього фізична особа – платник єдиного податку добровільно реєструється як платник ПДВ), який підприємство – платник ПДВ зараховує до

податкового кредиту й вимагає його відшкодування з бюджету. Існує ще схожа схема ухилення від сплати податків, яка передбачає виписування фіктивних податкових накладних. Із метою обмеження застосування таких схем із 1 квітня 2011 р. набрала чинності норма Податкового кодексу, що забороняє відносити на витрати платника податку на прибуток вартість придбаних товарів у платників єдиного податку – фізичних осіб;

- мінімізація оподаткування доходів певних категорій працівників і сплати роботодавцями внесків до Пенсійного й соціальних фондів (єдиного соціального внеску). Для оптимізації податкових платежів роботодавець “переконує” свого працівника зареєструватися платником єдиного податку і переводить взаємовідносини з ним на контрактну форму співробітництва. Таким чином, роботодавець уникає сплати внесків до Пенсійного й соціальних фондів (єдиного соціального внеску), а фізична особа – податку на доходи фізичних осіб. Звісно, підвищення навантаження соціальних платежів на платників єдиного податку – фізичних осіб (із середини 2011 р.) звузило межі використання цієї схеми (вона стала не вигідною щодо працівників із невисокою заробітною платою).

Ще один важливий момент. Середньомісячна заробітна плата, яка виплачується найманим працівникам, наприклад, у Хмельницькій області у 2010 р. становила в середньому 552 грн. При цьому середня ставка єдиного податку з фізичних осіб по області становить 180 грн, а в окремих районах цей показник значно нижчий за середньообласний. Такий дисбаланс дає змогу окремим фізичним особам-підприємцям, маніпулюючи законодавством, реєструватися як суб'єкт підприємницької діяльності в одному районі, а здійснювати діяльність в іншому, мінімізуючи сплату податків.

Поряд із зазначеними недоліками запровадження спрощеної системи оподаткування не вирішило всіх проблем, пов'язаних із тінізацією зайнятості, а з переходом до сплати суб'єктами спрощеної системи оподаткування єдиного

соціального внеску на загальних засадах ця проблема загострилася ще більше. Зокрема, за даними Державної податкової служби, в Україні у першому півріччі 2010 р. було зареєстровано 1127,3 тис. підприємців – платників єдиного податку, а залучених ними найманих осіб – лише 17,6 тис., тобто по 0,55 працівника на одного суб'єкта підприємницької діяльності.

Установлені недоліки у функціонуванні спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва свідчать про необхідність її реформування. Це давно усвідомили й науковці, й урядовці. Вперше офіційне бачення напрямів удосконалення спрощеної системи оподаткування було викладене в Концепції реформування податкової системи, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19.02.2007 р. № 56-р. Зокрема, Концепцією визначено такі напрями розвитку спрощеної системи оподаткування:

- удосконалення системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва при переході їх зі спрощеної системи оподаткування на загальну;
- удосконалення порядку ведення спрощеного бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- підвищення відповідальності суб'єктів підприємництва в разі порушення ними норм, які визначають порядок застосування спрощеної системи оподаткування;
- удосконалення чинної системи фіксованих ставок єдиного податку для фізичних осіб- підприємців і відсоткових ставок – для юридичних осіб;
- вилучення зі складу єдиного податку ресурсних платежів і внесків до державних цільових фондів;
- вилучення з переліку видів діяльності, на які поширюється дія спрощеної системи оподаткування, видів діяльності, які є високорентабельними або доходи від яких є переважно пасивними;
- залучення до об'єкта оподаткування єдиним податком для юридичних осіб усіх доходів, що отримують такі особи, а не лише виручки від реалізації продукції (товарів, робіт і послуг);
- оподаткування суми перевищення граничного річного обсягу виручки від продажу товарів (робіт, послуг);
- усунення існуючих схем мінімізації податкових зобов'язань, до яких залучаються платники єдиного податку [4, с. 346].

Зазначені напрями реформування спрощеної системи оподаткування були в основному враховані при розробці у 2007 р. проекту Податкового кодексу України, в якому: значно розширено перелік видів економічної діяльності, на які не поширюється спрощена система оподаткування; знижено відсоток, на який збільшується ставка податку для фізичних осіб, що провадять господарську діяльність із використанням найманої праці,

за кожного найманого робітника, з 50 до 20% (через необхідність сплати за таких найманих осіб платежів до Пенсійного фонду); знижено ставки податку для юридичних осіб із 6 і 10% до 3 (без урахування ПДВ) і 5% (за умови сплати ПДВ у складі єдиного податку); з переліку податків та зборів, у рахунок яких сплачується єдиний податок, вилучено плату (податок) за землю, збір за спеціальне використання природних ресурсів, збір на обов'язкове соціальне страхування, збір на обов'язкове державне пенсійне страхування, внески до Державного фонду сприяння зайнятості населення; змінено об'єкт оподаткування з виручки від реалізації продукції (товарів, робіт послуг) на дохід платника податку; передбачено необхідність ведення фізичними особами – платниками єдиного податку книги обліку доходів і витрат (досі платники податку – фізичні особи були зобов'язані у книзі обліку доходів та витрат вести облік лише доходів); передбачено анулювання за певних обставин свідцтва платника єдиного податку; встановлено відповідальність за порушення критеріїв, які дають право суб'єктам малого підприємництва перебувати на спрощеній системі оподаткування, і провадження діяльності, на яку не поширюється спрощена система оподаткування.

У 2010 р. у процесі роботи над проектом Податкового кодексу було продовжено вдосконалення адміністрування єдиного податку з метою зменшення можливостей використання суб'єктів спрощеної системи у схемах мінімізації податкових зобов'язань суб'єктів, що перебувають на загальній системі оподаткування, та звуження сфери застосування спрощеної системи оподаткування. Такий напрям її реформування було визначено у Програмі економічних реформ Президента України, у якій зазначалося, що для забезпечення справедливості оподаткування необхідно скоротити податкові пільги, що можливо через скорочення сфери застосування спрощеної системи оподаткування, наприклад, шляхом:

- перегляду критеріїв застосування спрощеної системи оподаткування;
- виключення зі спрощеної системи оподаткування тих видів діяльності, які є високорентабельними або доходи від яких є переважно пасивними;
- виключення з переліку обов'язкових платежів, що замінюються єдиним податком, плати (податку) на землю, збору за спеціальне використання природних ресурсів і внесків до Пенсійного фонду.

Для реалізації цих завдань спочатку (в законопроекті, що виносився на всенародне обговорення) було зменшено граничний обсяг доходу для фізичних осіб-підприємців, який давав їм право перебувати на спрощеній системі оподаткування, із 500 тис. до 300 тис. грн; розширено перелік видів діяльності, на які не поширюється спрощена система оподаткуван-

ня; передбачено застосування РРО, а також необхідності ведення книги обліку доходів і витрат, а згодом (у законопроекті, що виносився на друге читання) – скасування спрощеної системи оподаткування для юридичних осіб – суб'єктів малого підприємництва і встановлення замість неї нульової ставки податку на прибуток на період з 1 січня 2011 р. до 31 грудня 2015 р. для юридичних осіб, які провадять господарську діяльність виключно з надання послуг та обсяг доходу яких протягом календарного року при підтвердженні статусу платника податку не перевищує 300 тис. грн [5, с. 46].

IV. Висновки

Незважаючи на те, що такий напрям розвитку спрощеної системи оподаткування був зумовлений її недоліками й намаганнями наблизити оподаткування суб'єктів малого підприємництва до європейської практики, він не здобув підтримки в суспільстві. Це засвідчили вже результати всенародного обговорення проекту Податкового кодексу (найбільша кількість зауважень і пропозицій до його другого й чотирнадцятого розділів), а згодом – акції протесту суб'єктів малого підприємництва проти реформи спрощеної системи оподаткування. Серед можливих причин цього можна назвати такі: 1) у 2010 р. Україна лише почала виходити з фінансово-економічної кризи, і за цих обставин суб'єкти малого підприємництва як ніколи потребували державної підтримки, а не звуження сфери застосування спрощеної системи оподаткування; 2) підвищення податкового навантаження на суб'єктів спрощеної системи оподаткування, що й без того ускладнило їхній

бізнес; 3) порушення комунікацій із суб'єктами малого підприємництва, зокрема внесення до проекту Податкового кодексу після його всенародного обговорення таких змін, які погіршували становище платників єдиного податку; 4) намагання окремих суб'єктів підприємницької діяльності, що сплачують податки за загальними правилами, зберегти спрощену систему оподаткування як інструмент мінімізації своїх податкових зобов'язань.

Список використаної літератури

1. Юшко С.В. Спрощена система оподаткування для фізичних осіб – підприємців: історія й перспективи застосування / С.В. Юшко // Фінанси України. – 2011. – № 4. – С. 38–46.
2. Максимо В.Э. Мировые финансы / В. Энг Максимо, А. Лис. Френсис, Дж. Мауэр Лоуренс ; [пер. с англ.]. – М. : ДеКА, 1998. – С. 233–235.
3. Гаман-Голутвина О.В. Меняющаяся роль государства в контексте реформ государственного управления: отечественный и зарубежный опыт / О.В. Гаман-Голутвина // Полис. – 2007. – № 4. – С. 24–45.
4. Адміністративно-територіальний устрій України. Шляхи реформування / В.Г. Яцуба, В.А. Яцюк, О.Я. Матвіїшин та ін. – К., 2007. – С. 346.
5. Юшко С.В. Спрощена система оподаткування для фізичних осіб – підприємців: історія й перспективи застосування / С.В. Юшко // Фінанси України. – 2011. – № 4. – С. 38–46.

Стаття надійшла до редакції 05.04.2013.

Ильашенко В.А. Последствия и проблемы применения упрощенной системы налогообложения в Украине

Определены характерные черты упрощенной системы налогообложения. Проанализированы последствия и проблемы применения упрощенной системы налогообложения в Украине.

Ключевые слова: налоговая политика, упрощенная система налогообложения, Налоговый кодекс.

Ilyashenko V.A Consequences and problems of primeneniz of the simplified system of the taxation in Ukraine

For years of independence in Ukraine gradually there was an adoption of small business in which sphere the considerable part of the working population today is occupied. Positive dynamics of its development during the pre-crisis period was promoted by introduction of the fixed tax and the simplified system of the taxation, the account and the reporting of subjects of small business, a number of norms of regulatory policy, reforming of allowing system, etc.

In spite of the fact that such direction of development of the simplified system of the taxation it was caused by its shortcomings and attempts to approach the taxation of subjects of small business to the European practice, it didn't get support in society. Results of national discussion of the draft of the Tax code (the greatest number of remarks and offers to its the second and fourteenth sections), and subsequently – protest actions of subjects of small business against reform of the simplified system of the taxation showed it already. Among the possible reasons of it it is possible to call the following: 1) in 2010 Ukraine only started leaving financial and economic crisis, and subjects of small business more than ever needed these circumstances of the state support, instead of narrowing of scope of the simplified system of the taxation; 2) increases of tax load of subjects of the simplified system of the taxation, and without that complicated their business; 3) violation of communications with subjects of small business, including entering into the draft of the Tax code after its national discussion of such changes which worsened position of payers of a uniform tax; 4) attempts of certain subjects of business activity which taxes by the general rules pay, to keep the simplified system of the taxation as the instrument of minimization of the tax obligations.

Key words: tax policy, simplified tax system, Tax code.